

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් මානවයා ගේ ප්‍රධාන ආහාර පුරුද්දක් වන සිංහල ගොළුබෙලි ආහාරය නැගෙනහිර අප්‍රිකාවෙන් සම්භවය වූවක් ද

¹ කී.ග. මහේෂ් ප්‍රියදර්ශන,² කැළුම් නලින්ද මනමේන්ද-ආරච්චි,³කේ. එච්. සොනාලි රංගිකා ප්‍රේමරත්න

^{1,2,3} පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධි ආයතනය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය.
*srilankanseals@gmail.com

හැඳින්වීම

ජගත් ජෛව විවිධත්ව උණුසුම් ස්ථාන 10 (World Biodiversity Hottest Hot Spot) අතරින් ශ්‍රී ලංකාවට හිමිවන්නේ ද විශේෂ ස්ථානයකි. එ බැවින් ජෛව විවිධත්ව බලකායේ ප්‍රධාන ස්ථානයක් භෞමික ගොළුබෙල්ලන්ට හිමි වේ. වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාව පුරා විහි දී විසිරුණු ව්‍යාප්තියක් දරන භෞමික ගොළුබෙලි විශේෂ 253ක් වාර්තාවන අතර ඉන් විශේෂ 205ක් ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික වේ (Ranawana & Priyadarshana 2012). මෙම ගොළුබෙල්ලන්ගෙන් ගණයන් 5ක් ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික වන අතර (*Rathnadvipia*, *Ravana*, *Acavus*, *Oligospira*, *Aulopoma*) ඉන් ගණයන් 3කට අයත් සාමාජිකයන් ගොඩවානාලන්ත සම්භවයකින් පැවත ඒ (*Acavus*, *Oligospira*, *Aulopoma*). ඔවුන් වසර මිලියන 200ක සිට වර්තමානය දක්වා පැවත එනු ඇත. මෙම විශේෂ ප්‍රාග් ඓතිහාසික සංදර්භ තුළින් ද හමු වන බැවින් ඒවා ජීව දර්ශක විශේෂ (Bio Indicator Species) ලෙස ද අර්ථකතනය කළ හැකි ය. ශ්‍රී ලංකාවේ වාර්තාවන සිංහල ගොළුබෙල්ලන් (*Acavus* spp.) සහ මුක්කං ගොළුබෙල්ලන් (*Oligospira* spp.) ගේ පවුලේ සාමාජිකයන් (Acavidae) ලොව පුරා ව්‍යාප්තියක් පෙන්වයි. පෝල් මෙලස්ගේ 'නූතන මානවයා නැගෙනහිර අප්‍රිකාවෙන් නික්ම යාමේ න්‍යාය' ට අනුව Acavidae පවුලේ සාමාජිකයන් ගේ ව්‍යාප්තිය ද එක ම සිතියමක ගැලපිය හැකි ය (Emberton 1990). වර්තමානයේ ලොව පුරා ප්‍රාග් ඓතිහාසික සන්දර්භයන් තුළින් හමු වන (Apollo Cave: Namibia, Taunga,

Makapansgat, Sterkfontein, Swartkrans, Kromdraai, Gladysvale, East Africa; Mumbwa Cave: Zambia, Mumba Cave: Tanzania, Andrahomana, Andraikiba, Bemafandry, Mitoho, Tsirave, Madagascar; Kvar 'Aqil site near Beirut, Lebanon; Malakunanja, Nawalabila, Malanganger, Australia; Tennessee's Cumberland, Plateau: South America) භෞමිකවාසී ගොළුබෙලි අවශේෂ බොහෝමයක් Acavidae පවුලේ සාමාජිකයන් (*Ampelita* spp., *Helicophanta* spp., *Leucotaenius* spp., *Clavator* spp., *Acavus* spp., *Oligospira* spp. ආදී වශයෙන්) වීම ම උක්ත කරුණ සනාථ කරයි (1 සහ 2 සිතියම්).

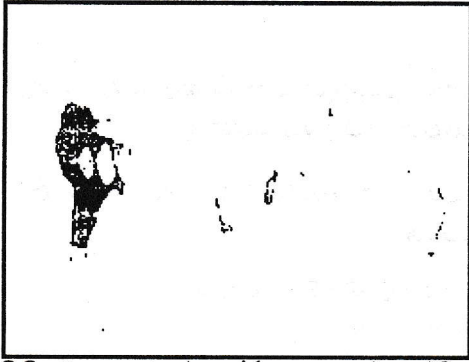
ක්‍රමවේදය

පර්යේෂණය පියවර 2 ක් ඔස්සේ රැගෙන යන ලදී.

පළමු වැනි පියවර - ලොව පුරා හමුවන ප්‍රාග් ඓතිහාසික සංදර්භයන් තුළ සිදු කොට ඇති පර්යේෂණයන්ට අදාළ ශාස්ත්‍රීය පර්යේෂණ පත්‍රිකා තුළ වාර්තාවන භෞමික බෙල්ලන් පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගැනීම. විශේෂ අවධානය පොල් මෙලස් සහ එම්බර්ටන් යන දෙපල ගේ ශාස්ත්‍රීය ලිපි.

සිතියම අංක 2- නූතන මානවයා අප්‍රිකාවෙන් නික්මයාමේ න්‍යායට අදාළ සිතියම (Mellars 2006)

දෙ වැනි පියවර - ප්‍රාග් ඓතිහාසික සංදර්භයන් තුළින් සොයා ගන්නා ලද,

සිතියම අංක 1- Acavidae කුලයේ ගෝලීය ව්‍යාප්තිය (Emberton 1990)

පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධි ආයතනයේ සහ ජාතික කෞතුකාගාරයේ තත්පත් කොට ඇති නිදර්ශක පරීක්ෂාවට ලක් කිරීම තුළින් විශේෂයන් නිවැරදි ව හඳුනා ගැනීම හා ගෝලීය නිදර්ශක අන්තර්ජාලය හා ශාස්ත්‍රීය ලිපි මඟින් පළ වූ ඡායාරූප පරීක්ෂාවට ලක් කිරීම.

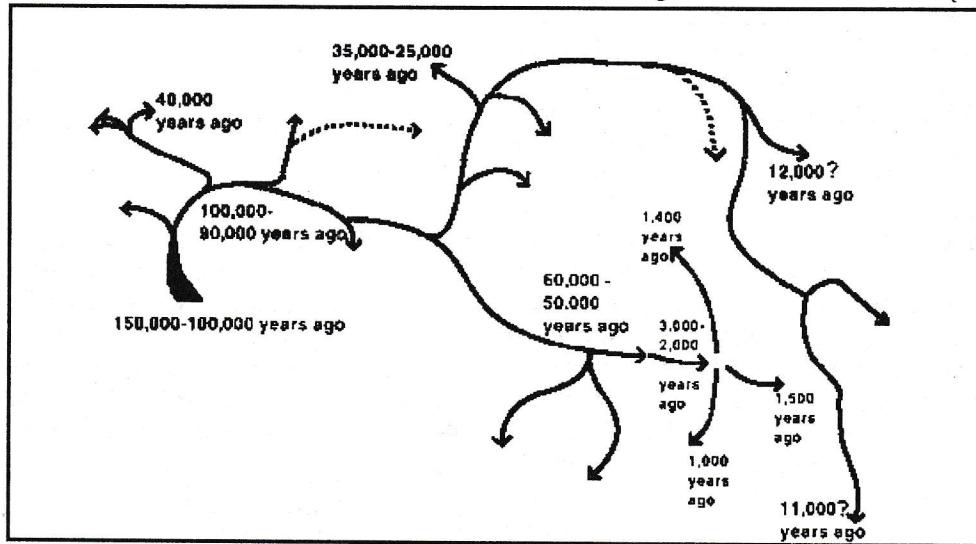
පර්යේෂණ ප්‍රතිඵල

නූතන මානවයා හෙවත් නැගෙනහිර අප්‍රිකාවෙන් සම්භවය වූ මානවයා ආහාරයට ගෙන ඇත්තේ Acavidae පවුලේ සාමාජිකයන්ට ඥාතීත්වයක් දක්වන බෙල්ලන් බව දැනට සිදු කොට ඇති

පර්යේෂණ දක්නයන් අනුව කහවුරු වේ. එයට අමතර ව *Helix* ගණයට අයත් ගොළුබෙලි විශේෂ හා *Lesachatina pulica* යන විශේෂය ද ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයා ආහාරයට ගෙන ඇති බැව් පුරාවිද්‍යාත්මක සනාථ වී ඇත (Lubell 2004). මේ අනුව මෙම ආහාර පුරුද්ද ශ්‍රී ලංකාවේ වාසය කළ ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයාටත් පොදු වූ පුරුද්දක් ද යන ප්‍රශ්නය මතු වේ. එමෙන් ම නැගෙනහිර අප්‍රිකාව හා ඒ ආශ්‍රිත දූපත්වාසී ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයා විසින් නිර්මාණය කරන ලද ශිලා මෙවලම් හා ආහරණවල වූ රුපීය ලක්ෂණ සමානතාවක් ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයා ගේ එම නිර්මාණ තුළ ද දක්නට ලැබීම මෙම කරුණ තවත් සනාථ කරයි. උදාහරණ ලෙස සිදුරු විද පළඳනා ලෙස භාවිත කොට ඇති බෙලි කවච සහ අඩ සඳ ආකාර ක්ෂුද්‍ර ශිලා මෙවලම් මෙහි දී විශේෂයෙන් සඳහන් කළ හැකි ය.

ස්තූතිය

ශ්‍රී ලංකා කෞතුකාගාර දෙපාර්තමේන්තුවේ හිටපු කීට විද්‍යාඥ නැසීගිය ජී.බී කරුණාරත්න, ශ්‍රී ලංකා පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවේ හිටපු අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් ආචාර්ය සිරාන් උපේන්ද්‍ර දුරණියගල හා නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ, ආචාර්ය නිමල් පෙරේරා, බ්‍රිතාන්‍ය ස්වාභාවික විද්‍යා

සිතියම අංක 2- නූතන මානවයා අප්‍රිකාවෙන් නික්මයාමේ න්‍යායට අදාල සිතියම (Mellars 2006)

කෞතුකාගාරයේ පර්යේෂක ආචාර්ය ඩී.එස්.එම්. රනිමාන සහ මහත්මමහත්මීන්ට ද, ශ්‍රී ලංකා සොබා ආරක්ෂණයේ සජීව වාර්තා, හසන්ත විජේතුංග, නිලක්ෂි මධුෂානි සහ මහත්මමහත්මීන්ට ද අපගේ කෘතඥතාව හිමිවිය යුතු වේ.

Ranawana, K.B, and T.G.M Priyadarshana. "The Taxonomy Conservation Status of the Land Snails in Sri Lanka." The National Red List 2012 of Sri Lanka, 2012: 65-76.

ආශ්‍රේය ග්‍රන්ථ

Chiba, S., T. Sasaki, H. Suzuki and K. Horikoshi, (2008) Subfossil land snail fauna (Mollusca) of Central Chichijima, Ogasawara Islands, with description of a new species, Pacific Science, University of Hawai'i Press, Vol. 62, no. 1:137-145 pp.

Deraniyagala, S.U. 1992. The Prehistory of Sri Lanka: an ecological perspective. Memoir 8, 2nd ed. Archaeological Department, Colombo, 831 pp.

Emberton, K.C. "Acavid Land Snails of Madagascar: Subgeneric Revision Based on Published Data (Gastropoda: Pulmonata: Stylommatophora)." Proceedings of the Academy of Natural Sciences of Philadelphia, 1990: 101-117.

Lubell, D, 2004, Prehistoric edible land snails in the circum-Mediterranean: the archaeological evidence, Petits Animaux et Sociétés Humaines Du Complément Alimentaire Aux Ressources Utilitaires, XXIV rencontres internationales d'archéologie et d'histoire d'Antibes, Sous la direction de J.-P. Brugalet J. Desse, Editions APDCA, Antibes, 77-98 pp.

Lubell, D, 2004, Are land snails a signature for the Mesolithic-Neolithic transition in the circum-Mediterranean? in: M. Budja (ed.), The Neolithization of Eurasia – paradgms, models and concepts involved, Documenta Praehistorica XXVII.

Mellars, Paul (1990). The Emergence of Modern Humans. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press.

Perera, H.N. Prehistoric Sri Lanka: Late Pleistocene Rockshelters and an open-air Site. Oxford: BAR International, 2010.